

نمادهای اسطوره‌ای

و

روان‌شناسی مردان

www.ketab.ir

شینودا بولن

مینو پرنیانی

با همکاری پرتو پارسی

Jean Shinoda Bolen
Gods in everyman

سرشناسه	: بولن، جین شینودا Jean Shinoda.Bolen
عنوان و نام پدیدآور	: نمادهای اسطوره‌ای روان‌شناسی مردان / شینودا بولن؛ [ترجمه] مینو پرنیانی
مشخصات نشر	: تهران: آشیان، ۱۳۸۸
مشخصات ظاهری	: ۴۴۴ ص: ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۸-۶۹-۷
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Gods in everyman: a new psychology of men's lives and loves, c1989
یادداشت	: کتابنامه: ۴۴۰-۴۴۴.
موضوع	: مردان - روان‌شناسی، نمونه ازلی، خدایان و اساطیر یونانی - روان‌شناسی
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۸ ن ۹ ب / ۶۹۲/۴ BF
رده‌بندی دیویی	: ۱۵۵/۶۳۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۹۲۹۵۲۶

شینودا بولن
نمادهای اسطوره‌ای و روان‌شناسی مردان

ترجمه‌ی: مینو پرنیانی
 طراحی و آماده سازی روی جلد: داود خلیلی
 امور هنری متن: ابراهیم توکلی
 چاپ یازدهم: ۱۴۰۳
 تیراژ: ۲۵۰ نسخه
 قیمت: ۳۵۰۰۰۰ تومان

مرکز فروش: خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، کوچه فاتحی داریان، پلاک ۵ طبقه اول
 تلفن: ۶۶۹۷۲۷۹۲ تلگرام و واتساب: ۰۹۹۰۸۹۸۴۷۵۷
 Ashian2002@yahoo.com

ISBN: 978-964-7518-69-7

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۵۱۸-۶۹-۷

تمامی حقوق این اثر محفوظ می‌باشد. تکثیر یا تولید مجدد آن به صورت کلی و جزئی و به هر صورت (چاپ، فتوکپی، صوت، تصویر و نشر الکترونیکی) بدون اجازه مکتوب ناشر ممنوع می‌باشد.

فهرست

مقدمه..... ۵

بخش I - رب النوع های مردان ۱۳

۱. رب النوع هایی که در مردان زیست می کنند ۱۵

۲. پدران و پسران: آنچه اسطوره ها در باره پدرسالاری می گویند ۳۷

بخش II - کهن الگوی پدر: زن و پسر و هادس ۶۷

۳. زن و پسر، رب النوع آسمان - حیظه اراده و قدرت ۷۳

۴. پوسیدون، رب النوع دریا - حیظه عواطف و غرایز ۱۰۹

۵. هادس، رب النوع جهان زیرین ۱۴۳

بخش III - آپولو و هرمس: پسران برگزیده ۱۸۱

۶. آپولو، رب النوع خورشید - کمانگیر ۱۸۷

۷. هرمس، رب النوع پیام رسان و راهنمای ارواح - هاتف، رند، مسافر ۲۳۵

۸. آرس، رب النوع جنگ ۲۷۹

۹. هفاستئوس، رب النوع صنعت ۳۱۷

۱۰. دیونیزوس، رب النوع شور و سرمستی ۳۵۷

بخش IV یافتن اسطوره مان: بازشناسی خود ۳۹۵

۱۱. یافتن اسطوره خودمان: بازشناسی خود ۳۹۹

۱۲. رب‌النوع گمشده ۴۱۷

یادداشت ۴۳۱

کتاب‌شناسی ۴۴۱

www.ketab.ir

مقدمه

به عنوان مولف کتاب نمادهای اسطوره‌ای و روان‌شناسی زنان، همواره در باره رب‌النوع‌های درون مردان از من پرسش کرده‌اند. مردانی که آراء من در باره الهه‌های درون زنان را شنیده‌اند، مدام می‌پرسند: «پس ما چه؟» در نتیجه کتابی که در دست دارید، پیرو کتاب قبلی من نوشته شده است. تخصص من، پیشینه‌ام، (و نکته چالش‌برانگیز) زن بودنم، مرا به نوشتن این کتاب برای مردان واداشته است.

هنگام نوشتن این کتاب، من نیز همچون زنان دیگر که به‌گونه‌ای سستی به مردان خدمت می‌کنند، عمل کرده‌ام. زنان نقش مفسران مردان درون خود را دارند، چون مردان اغلب چیزهایی را با زنان در میان می‌نهند که با یکدیگر در باره آنها صحبت نمی‌کنند. برای مثال، بسیاری از مردان، روان‌پزشک زن را ترجیح می‌دهند. چون در این صورت، بیشتر احساس امنیت می‌کنند و صحبت کردن با یک زن بر انسان راحت‌تر است. برخی از مردان می‌گویند که با انتخاب یک روان‌شناس زن، در واقع از احساسات رقابت‌جویانه و عواقب احتمالی مترتب بر آن که در ارتباط با درمانگر مرد پیش می‌آید، پرهیز می‌کنند.

برخی اوقات، زنی خاص می‌تواند در مسیر تحقق رویاهای یک مرد موفق نقش مهمی را ایفا کند. دنیل لوینسون^۱، روان‌شناس در کتاب «فصول زندگی یک مرد»^۲ به این موضوع اشاره می‌کند و می‌نویسد: «این همان نقشی است که گاه زن تحلیل‌گر یونگی به عهده می‌گیرد».

1. Daniel levinson

2. The Seasons of a man's life

در روان درمانی، مردان، زندگی درونی خود را با درمانگر در میان می‌نهند و نقاط ضعف و قوت خود را پیدا می‌کنند. آنان همزمان با یافتن بینش در باره خود، به من نیز نکات زیادی را می‌آموزند. من مردی را که زیر پوسته ظاهری آنهاست، کهن‌الگوهایشان، مشکلاتی را که بر سر راه خود بودن آنها قرار دارند و موانعی را که موجب می‌گردد آنها احساس اصیل بودن نکنند، می‌بینم. لوینسون در این باره می‌نویسد:

این زن خاص شبیه یک مشاور واقعی است. کیفیت خاص زن به ارتباط او با رویای مرد جوان بستگی دارد. او به متجلی ساختن بخشی از وجود مرد که رویاهایش را در بردارد، کمک می‌کند و او را برای ورود به دنیای بزرگسالان و پیگیری رویاهایش یاری می‌دهد. بخشی از این روند هنگامی صورت می‌پذیرد که زن در هر موقعیت و مقامی، اعم از اینکه معلم، راهنما، میزبان، منتقد و یاور باشد، حقیقتاً از اعماق وجود خود تلاش کند تا سطوح روان‌شناسانه عمیق‌تر، چنین زنی به مرد کمک می‌کند تا به خودش برگردد، بخش زنانه درونی خود - آنیما، یعنی همان بخشی را که مولد و پرورش‌دهنده تکاپوهای قهرمانانه اوست، بروز دهد.

به دلایلی چند، بسیاری از مردان اغلب احساس می‌کنند که زنان حرف‌های آنها را بیش از مردان می‌فهمند و در برابر زنان، بهتر از هنگامی که با یکدیگر هستند، می‌توانند منویات خود را افشاء کنند. مک‌گیل^۱ در گزارش خود، در باره صمیمیت مردان این گونه شاهد مثال آورده است:

فقط ده درصد مردان در باره کار، پول و ازدواج با دوستان مرد خود صحبت می‌کنند و فقط بیست درصد آنها هستند که در برابر دوستان همجنس خود، از عواطفشان پرده برمی‌دارند و یا در باره عواطف پنهان خود با آنها صحبت می‌کنند.

رایج‌ترین الگوی رفتاری مردانه، داشتن «دوستان» فراوان است و مردان با هر یک از دوستان خود فقط در باره بخشی از وجودشان سخن می‌گویند و در نتیجه هر یک از دوستان آنها فقط بخشی از آنها را می‌شناسند و هیچ یک همه چیز را در باره آنها نمی‌دانند.

مک‌گیل متوجه شد که اگر مردی تصمیم بگیرد همه وجود خود را افشاء کند، این کار را صرفاً در برابر همسرش و یا یک زن انجام می‌دهد. همان طور که بیشتر زنان حدس می‌زنند، احتمال اینکه مردان در باره عواطف، اندیشه‌ها و رویاهای خود با آنها گفتگو کنند، خیلی بیشتر از آن است که با یکدیگر در این باره حرف بزنند.

جین بیکر میلر^۱ هم در کتاب به سوی روان‌شناسی جدید زنانه آورده است:

هرگاه پای گروه‌های تناقض در میان باشد (مرد، زن، سفید سیاه، ثروتمند، فقیر)، گروه ضعیف‌تر، آنکه لازم باشد، درباره گروه دیگر مطالعه می‌کند تا در باره آنها بیشتر بداند. در حالی که عکس این مطلب صادق نیست؛ به همین دلیل زنان برای مشاهده درون مردان قدرت خوبی دارند.

کتاب «رب‌النوع‌های درون مردان»^۲، روان‌شناسی مردان از دیدگاه زنی است که در طی قرون و اعصار مثل دیگر زنان عمل کرده و آنچه را که دیده، بازتاب داده و هنگام توضیح در باره نقاط ضعف مردان و مشکلات آنها، به ضرورت برخورداری از آگاهی‌ها و حساسیت‌های لازم واقف بوده و اهمیت قدردانی از ویژگی‌های مثبت مردان را نیز به خوبی درک کرده است. این کتاب از منظر یک مشاهده‌گر دلسوز نوشته شده و

1. Jean Baker Miller

2. Toward a new psychology of women

این چشم‌اندازی است که از خلال تجارب حرفه‌ای و شخصی خود به دست آورده‌ام.

من یک روان‌پزشک و تحلیل‌گر یونگی و دارای کرسی استادی روان‌پزشکی در دانشگاه‌های کالیفرنیا و سان‌فرانسیسکو هستم. در کارهای روان‌تحلیل‌گرانه خود همان قدر با مردان در ارتباط بوده‌ام که با زنان. در حرفه‌ای هستم که قاعدتاً تخصصی مردانه تلقی می‌شود و راهنمایان، دوستان و همکاران مرد زیادی دارم. خود نیز راهنما و استاد مردان و زنانی بوده‌ام.

علاوه بر اینها، اذعان می‌کنم که «دختر بابا» و «کوچولوی پدر» بوده‌ام و پدرم همواره از دستاوردهایم به خود بالیده است؛ در نتیجه، در مقایسه با بسیاری از زنان که در فرهنگی پدرسالارانه بزرگ شده‌اند، برای یافتن مسیر خود تایید بیشتری گرفته‌ام و راهم آسان‌تر طی شده است. در ضمن برای مدت نوزده سال برای همسر بودم. ازدواج ما، ریشه در سنت و اختلافات طبقاتی داشت و بعد از سه سال زندگی جداگانه، بالاخره متارکه کردیم. مادر یک پسر و یک دختر در دو در سال‌های ۱۹۷۰ به دنیا آمدند.

روان‌شناسی با دیدگاه کالبدشکافانه

رب‌النوع‌های درون مردان که هم به کهن‌الگوی قدرتمند درونی و هم به کلیشه‌های سازگاران اجتماعی آنان می‌پردازد، «دیدگاهی کالبدشکافانه» از روان‌شناسی اعماق وجودمان را فراهم می‌سازد و بدین ترتیب کمک می‌کند تا ریشه تعارضات درونی خود و در عین حال تمامیت وجودی خود را باز یابیم.

برداشت‌هایی که از محتوای آموزش‌های تخصصی و نیز تجارب شخصی‌ام به دست می‌آیند، به آگاهی‌های من از آنچه که درون قلب و

ذهن مردان و زنان می‌گذرد، افزوده است. وقتی در می‌یابیم آنچه که انجام می‌دهیم، بر اساس نوع شخصیت ماست، دستخوش حالتی از خوشی و نشاط می‌شویم که ریشه در احساس تمامیت و یگانگی با هستی دارد. برعکس زمانی که وضعیت جسمی و رویاها و علائم بالینی، تعارضات و رنج‌های ما را نشان می‌دهند، درمی‌یابیم که یک کهن‌الگو را نادیده گرفته و یا آگاهانه سرکوب کرده‌ایم.

رب‌النوع‌ها و الهه‌های درون هر فرد

متوجه شده‌ام که وقتی درباره رب‌النوع‌های درون مردان صحبت می‌کنم، زنان متوجه حضور رب‌النوع خاصی در خود شده‌اند، به همین ترتیب وقتی درباره الهه‌ها می‌گویم، مردان متوجه بخشی از خود می‌شوند که الهه‌های خاص نمایانگر آن است. رب‌النوع‌ها و الهه‌ها کیفیت‌های متفاوت روح انسان‌ها را نشان می‌دهند. سروران (اعم از الهه‌ها و رب‌النوع‌ها) یونان باستان در درون همه ما، اعم از زن و مرد زندگی می‌کنند، هر چند که معمولاً در شخصیت مردان، رب‌النوع‌ها و در شخصیت زنان، الهه‌ها از قدرت بیشتری برخوردارند.

هر کهن‌الگویی «با مواهب رب‌النوعی» و «نعمت‌های الهه‌ای» و مشکلات بالقوه خاص خود ارتباط دارد. قدردانی از آنها باعث می‌شود تا هم به خاطر بهره‌مندی از آنها احساس غرور کنیم، هم دست از سرزنش خود برداریم. از آنجا که آنچه منطبق با کهن‌الگوی‌های ماست، ارزشمند است، انسانی که بداند کدام رب‌النوع یا الهه در وی فعال‌تر است، حق انتخاب‌ها و شرایطی را که موجب احساس رضایت بیشتر او می‌شوند، بهتر می‌شناسد.

شناخت رب‌النوع‌ها گاهی باعث می‌شود تا بخش‌های فراموش شده و مثله شده خود را «بازشناسیم». این فرآیند توسط رؤیاهای، خاطرات و اسطوره‌هایی که از ناخودآگاهمان سرچشمه می‌گیرند، تقویت می‌شود.

یادگیری در باره رب‌النوع‌های متفاوت درون مردان برای زنان نیز مهم است. معمولاً زنان توجه زیادی به شناخت مردی خاص، در زمانی خاص دارند. از نظر روان‌شناسی، گاه زنان متوجه می‌شوند که بارها و بارها با نوع خاصی از مردان دچار چالش می‌شوند و می‌خواهند از این موضوع سر در بیاورند که با این مردان چه ویژگی‌های مشترکی دارند که تا این حد برایشان جذاب هستند. کتاب رب‌النوع‌های درون مردان به این سؤال که چرا روابط زنان و مردان، همیشه هم پایان خوشی ندارد، پاسخ مناسب می‌دهد.

این کتاب برای والدینی که پسر دارند (به‌خصوص مادران تنها)، کتاب مناسبی است، چون به وسیله آن می‌توانند شخصیت پسر خود را بهتر بشناسند و ارزیابی کنند. پدر یا مادری که نوع شخصیت فرزند، واکنش دنیا نسبت به او و نقاط قوت و ضعف احتمالی وی را می‌شناسد، این نکته را در می‌یابد که برای ایجاد و تقویت احساس شایستگی بیشتر در فرزند، باید چگونه عمل کند.

هم زنان و هم مردان با ارزیابی درست از شخصیت پدران خود، در عین حال که می‌توانند آنها را ببخشند، در باره آنان شناخت بیشتری نیز پیدا می‌کنند. فهم رب‌النوع‌ها و اسطوره‌هایشان، دورنمای شفاف‌تری از والدین را برای فرزندان فراهم می‌سازد.

از آنجایی که در زنان نیز رب‌النوع‌ها زندگی می‌کنند، آنان نیز با شناخت رب‌النوع‌های مردان می‌توانند شناخت بیشتری در باره خود پیدا کنند. «آها» از علائم بازشناسی است. زنی که کتاب نمادهای اسطوره‌ای

و روان‌شناسی زنان را خوانده باشد و با مفاهیم آن آشنا باشد، متوجه می‌شود که رب‌النوع خاصی بخشی از رفتارهای او را توضیح می‌دهد و در نتیجه همان رضایتی که هر کسی از پیدا کردن تکه گمشده‌ای از یک پازل پیدا می‌کند، به او نیز دست خواهد داد. وقتی قطعه گمشده یک پازل در جایگاه خود قرار می‌گیرد، تصویر کامل می‌شود و احساس رضایت به دست می‌آید.

رب‌النوع‌ها و الهه‌ها در درون هر انسانی زندگی می‌کنند. با آگاهی از وجود آنان، درست مثل زمانی که در آینه نگاه می‌کنیم و انگار برای اولین بار است که خود را می‌بینیم، به شناخت و بیش واضح و شفافی دست می‌یابیم، علت عکس‌العمل‌های دیگران نسبت به خود را می‌فهمیم و خود را بهتر می‌شناسیم.

این کتاب را برای همه کسانی نوشته‌ام که می‌خواهند پسران و مردان را بهتر بشناسند و در پی شناختن الگوهای مردانه در مردان و زنان هستند تا گره‌هایی را که در روابط خود با دیگران احساس می‌کنند، کشف و به خود و آنان کمک کنند. به خصوص آن‌ها را برای مردانی نوشته‌ام که می‌خواهند رب‌النوع‌های درون خود را کشف کنند. مردانی که از من می‌پرسند: «پس رب‌النوع‌های درون مردان چی؟»!